

A biztonság megteremtésének és fenntartásának állami és nem állami szereplőiről¹

On state and non-state actors in creating and maintaining security

Lippai Zsolt

tanársegéd, rendőr alezredes
Nemzeti Közszerológati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
lippai.zsolt@uni-nke.hu

Absztrakt

Cél: A tanulmány elkészítésének célja a biztonság megteremtésének nem állami szereplői, a rendészet speciális szervei, „perifériái”, a hagyományosnak is nevezhető rendészeti felfogástól eltérő módszerek alkalmazásának bemutatása.

Módszertan: Jelen tanulmány a biztonság megteremtésének és fenntartásának állami és nem állami szereplőit vizsgálja, egy új és rendkívül izgalmas szemüvegen keresztül, esetenként különösen érzékeny témakörökre is rámutatva, különlegesen érdekes és aktuális problémakört feszegetve az erőszak, az erőszak kultusz, a nem kívánt strukturális helyzetek és veszélyforrások elterjedésének – kedvező esetben történő – mérséklése érdekében.

Megállapítások: A rendészettel, így a biztonságunk megteremtésének állami szereplőivel, kiemelten a rendőrségi szervezet tevékenységével sokan és sokféleképpen foglalkoztak és foglalkoznak. A rendészettudomány kutatói közül viszont csak igen kevesen irányították figyelmüket a biztonság megteremtésének nem állami szereplőire, a rendészet speciális szerveire, „perifériáira”, a hagyományosnak is nevezhető rendészeti felfogástól eltérő módszerek alkalmazására.

Érték: A tanulmány szerzője a magánbiztonság átfogó tudományos kutatásához, feltérképezéséhez kíván hozzájárulni, felismerve annak tényét, hogy a kutatott téma a rendőri működés folyamatosan időszerű kérdése, ugyanis a rendőrség működésében az elmúlt két évtized számos, addig nem tapasztalt helyzetet

1 A mű az Innovációs és Technológiai Minisztérium Kooperatív Doktori Program Doktori Hallgatói Ösztöndíj Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

eredményezett. A feladatok és elvárások mennyiségi és minőségi átalakulása a biztonság megteremtésének és fenntartásának állami és nem állami szereplői közötti kapcsolat ártértékelését is szükségessé teszi. A tanulmány ezen tevékenység tanulmányozásához nyújt segítséget.

Kulcsszavak: rendészeti szervek, magánbiztonság, önkormányzati rendészet, fegyveres biztonsági őrség

Abstract

Aim: The aim of the study is to present the non-state actors in the field of security, the special bodies, the ‘peripheries’ of law enforcement, and the application of methods other than the traditional concept of law enforcement.

Methodology: This paper examines the state and non-state actors involved in the creation and maintenance of security through a new and very exciting lens, sometimes highlighting particularly sensitive issues, and tackling a particularly interesting and topical problem of violence, the cult of violence, and the proliferation of unwanted structural situations and sources of danger, in order to reduce, if possible.

Findings: The police, as the public actor in creation of our security, and in particular the activities of police organization, have been and are still being dealt with in many different ways. However, only very few police researchers have focused their attention on non-state actors in the field of security, on the specialized organs and ‘peripheries’ of policing, on the use of methods other than those that might be called traditional policing.

Value: The author of the study wishes to contribute to the comprehensive scientific research and mapping of private security, recognizing the fact that the topic under research is a constantly topical issue of police operation, as the last two decades have brought about a number of unprecedented situations in the operation of the police. The quantitative and qualitative transformation of tasks and expectations also requires a reassessment of the relationship between state and non-state actors in the creation and maintenance of security. This study will help to explore these activities.

Keywords: law enforcement bodies, private security, municipal policing, armed security guard

A rendészettel, így a biztonságunk megteremtésének állami szereplőivel, kiemelten a rendőrségi szervezet tevékenységével sokan és sokféleképpen foglalkoztak

és foglalkoznak. A rendészettudomány kutatói közül viszont csak igen kevesen irányították figyelmüket a biztonság megteremtésének nem állami szereplőire, a rendészet speciális szerveire, „perifériáira”, a hagyományosnak is nevezhető rendészeti felfogástól eltérő módszerek alkalmazására.

Tanulmányommal a magánbiztonság átfogó tudományos kutatásához, feltérképezéséhez kívánok hozzájárulni, felismerve annak tényét, hogy a kutatott téma a rendőri működés folyamatosan időszerű kérdése, ugyanis a rendőrség működésében az elmúlt két évtized számos, addig nem tapasztalt helyzetet eredményezett. Ilyennek tekinthetők például a gyülekezési törvény hatálya alá eső, nagy tömegeket vonzó rendezvények számának ugrásszerű emelkedése, az árvizek, a mindenki által ismert vörösiszap-katasztrófa nyomán keletkezett védelmi-igazgatási feladatok ellátása, az intenzív migrációs tevékenység vagy a pandémiás helyzet kezelése. Mindezek a rendőrség társadalmi szerepét is jelentősen formálták, az emberek biztonságértelmezése, a rendőrséggel szemben megfogalmazott elvárásai pedig ma jóval komplexebbek, mint anno a rendszerváltozás idején. A feladatok és elvárások mennyiségi és minőségi átalakulása a biztonság megteremtésének és fenntartásának állami és nem állami szereplők közötti kapcsolat átértékelését is szükségessé teszi. Mindehhez viszont elengedhetetlenül szükséges azok tevékenységének megismerése.

Jelen tanulmányomban a biztonság megteremtésének és fenntartásának sokak által kevésbé ismert szereplőire kívánom felhívni a figyelmet – reményeim szerint – érdekes és izgalmas impulzusokat adva a téma iránt érdeklődő jövőbeni kutatók számára.

A rendészet állami és nem állami szerveiről

Balla Zoltán szerint a rendészet intézményrendszere – a biztonság és a közhatalmi jogosítvány mennyisége, erőssége alapján – csoportosítható. Elsődleges rendészeti szervnek tekintve az általános feladatokat ellátó rendőrséget, míg másodlagos rendészeti szervnek a Terrorelhárítási Központot, a Nemzeti Védelmi Szolgálatot (továbbiakban: NVSZ), a polgári nemzetbiztonsági és a büntetés-végrehajtási szervezetet, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal pénzügyőri szervét (továbbiakban: NAV), illetőleg az Országgyűlési Őrséget (azzal együtt, hogy az NVSZ másodlagos rendészeti szervei besorolását vitathatónak tartja). Ugyanitt, a rendészeti jellegű feladatokat ellátó egyéb közigazgatási szervek csoportjába sorolja a katasztrófavédelmet, a természetvédelmi őrségeket, az önkormányzati természetvédelmi őrségeket, a mezőőrséget, a közterület-felügyeletet, az erdővédelmi szolgálatokat, az erdészeti szakszemélyzetet, a hivatásos vadászokat,

a halászati örököt és a hegyörököt. Illetőleg, nem közigazgatási rendészeti jellegű szervekként vagy „pararendészeti” szervekként gondol a személy- és vagonőri társaságokra, a magánnyomozókra és a polgárőrségre (Balla, 2015).

Christián László megfogalmazása a rendészet nagy családját a komplementer, azaz kiegészítő rendészet oldaláról közelíti meg, amelynek fogalmi eleme a rendőrség tehermentesítése, az úgynevezett biztonsági rések betömésének értékteremtő tevékenysége, determinálva az érintett szervek jövőbeni küldetését, bűnmegelőzési funkciójuk erősödését. Komplementer rendészeti tevékenységként a biztonság kollektív társadalmi munka és kooperáció révén történő megteremtésére az állam erre felhatalmazott rendvédelmi szervei mellett a rendvédelmi feladatokat is ellátó szervek, önkormányzatok, magánbiztonsági szolgáltatók, civil önvédelmi szervezetek segítő, támogató tevékenységét jelöli meg, amelyek legfontosabb küldetése a bűnmegelőzés. A komplementer rendészet alapköveinek tekinti a megelőzést, a proaktivitást, a társadalmi tudatosítást, a társadalmi beágyazottságot, a biztonsági rések betöltését. A szervek, szervezetek működésének közös halmazaként, alappilléreként pedig a bűnmegelőzést mint feladatot; tevékenységük hatékonyságaként, munkájuk eredményességének fokmérőjét, a közbiztonság megteremtésében való közreműködésük térnumát jelölve. Véleménye szerint napjaink rendőrsége egyre kevésbé képes érdemi bűnmegelőzési eredményeket önállóan elérni, ezért a komplementer rendészeti szervek meghatározó szerepe vitathatatlanná válik a rendőrség bűnüldöző, bűnfelderítő munkája tehermentesítésében (Christián, 2022).

Ugyanakkor a legfontosabb rendvédelmi szervünk mégis a rendőrség, amelynek középponti szerepe továbbra is megkérdőjelezhetetlen, míg az is tény, hogy a fenyegetések elhárításához kollektív munkára van szükség, amelynek a közbiztonság helyi, regionális, országos, integrált és globális dimenziói napjainkban nyerne különös jelentőséget. A komplementer rendészeti tevékenység létjogosultságát, a rendőrség tehermentesítése mellett erősíti egyrészt, hogy segít a különböző rendészeti feladatok társadalmazásában (gondolva itt a polgárőrségre), másrészt pedig egyértelműsíti a közjog és a magánjog határozottabb szétválasztását (értve ez alatt a vagyonsvédelmi vállalkozások szerepvállalását) (Christián, 2022). Ez a tényérés azonban komoly dilemma elé is állítja az államot, hogy milyen mértékben hasznos és mikortól lehet ártalmas az állami monopólium odaadása, a rendészeti feladatok átadása a biztonság megteremtése alternatív (nem állami) szereplőinek (Budavári, 2019).

Finszter Géza alapján a rendészeti igazgatást teljesítő közigazgatási hatóságok vonatkozásában négy kategóriát különböztethetünk meg. Elsőként, szűkebb értelemben véve azon rendészeti hatóságokat, amelyek a legitim fizikai erőszak monopóliumának teljes körével rendelkeznek (például a rendőrség és a NAV).

Másodrészt azon rendvédelmi szerveket, amelyeket a törvény rendvédelmi szervként deklaráll (például a rendőrség). Harmadrészt a rendészeti támogató, rendészeti közfeladatot ellátó hivatalokat, központokat (például a Nemzeti Információs Központ, korábban Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ). Negyedrészt a járulékos, korlátozott hatáskörű, speciális hatáskört gyakorló helyi rendészeti hatóságokat, amelyek rendészeti kényszerintézkedéseket csak rendőrségi felügyelet mellett alkalmazhatnak, és társadalmi funkciójuk a helyi közrend, közbiztonság védelme (például a közterület-felügyelet) (Finszter, 2018).

A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 1. § (5) megfogalmazásában rendvédelmi szerv a rendőrség, a büntetés-végrehajtási szervezet, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok. Rendvédelmi szervek az Országgyűlési Őrség és a NAV, illetőleg – Christión László alapján – komplementer rendészeti szervként nevezhetjük az önkormányzati rendészeti, egyes rendészeti feladatokat ellátókat, a társadalmi önkéntes szervezeteket (különösen a Polgárőrséget) és a magánbiztonságot (gondolva itt a személy és vagyonvédelemre, fegyveres biztonsági őrségre) (Christión, 2022).

A biztonság megteremtésének és fenntartásának nem állami szerveiről

Finszter Géza állami feladatként jelöli a közbiztonság létrehozását és megőrzését. Olyan rendészeti szolgáltatásként, amelynek teljesítéséhez szakmai hozzáértés és jogi felhatalmazás szükséges. Az erősen redukált szakmai fogalom – a közbiztonságra ható tényezők közül – a jog által definiált eszközökkel számolva, a repressziót tekinti fő eszközének a közbiztonság oltalmazásában (nem említve a közbiztonságot alakító társadalmi hatásokat sem). Megállapítja, hogy „*a jogellenes emberi magatartások rendészeti közhatalommal kezelésének azonban gyengesegei is vannak*” (Finszter, 2018), értve ez alatt:

- a rendészeti szervek kapacitáshiányát (a rendészet nem képes minden jogsértésre reagálni),
- a rendészeti igazgatás bürokráciáját (a sok energiát felemészítő működést, a belső érdekek és társadalmi érdekek ellentmondását),
- a rendészeti szakértelem és a közbiztonsági szükségletek aszimmetriáját (a rendőr, a szakértelem minimumával is képes legyen a közbiztonságot fenyegető jogsértő magatartások maximumának elhárítására),
- a hatósági információs és erőszak-monopólium hátrányait (a rejtőzködő rendőrség problémaköre) (Finszter, 2018).

A modern állam közbiztonságának megteremtésére rendszerként gondolva, annak elemei is a modern felfogásból vezethetők le, ami alapján a közbiztonság olyan kollektív termék *„amely az egyének és a közösségek tevékenységéből, az állami szervek hatósági intézkedéseiből, a biztonsági piac nyújtotta szolgáltatások együtteséből és a polgárok önvédelmi képességeinek megszervezéséből alakul ki”* (Finszter, 2018).

Stenning szerint a magánbiztonság a közbiztonság segítőjeként jelenik meg (Stenning, 1999), melynek alapján napjaink népszerű felfogása, hogy a biztonság létrehozása maga is szolgáltatás. Amennyiben ezt a szolgáltatást a közigazgatás nyújtja, akkor annak hatósági meghatározottsága dominál (közjoghoz kötöttség, formakényszer, sajátos hierarchiájú hivatal/ügyfél kapcsolat, ügyfélkötelezettségek meghatározása, szankciók kikényszeríthetőségének lehetősége). A szolgáltatás magánszféra általi biztosítása esetében viszont annak tartalmát a magánjog tág keretei közötti szerződés tölti ki, a forma szabadsága és az egyenrangú felek – annak alanyai és a nem a jogsértők – mellérendeltségi jellemzőivel (Finszter, 2018).

A Christián László által megalkotott fogalom alapján *„a magánbiztonság egy olyan ellenszolgáltatás keretében, piaci alapon működő, engedéllyel rendelkező vállalkozás (vagy természetes személy) által nyújtott szolgáltatás, amely a megbízó személyes biztonságát, tulajdonát védelmezi, elősegíti jogai teljesebb körű gyakorlását”* (Blaskó, 2021). A magánbiztonság jogosítványait a magánjogból meríti, a tulajdon, a birtoklás és a rendelkezési jog zavartalansága feletti jogvédelem széles lehetőségei által biztosítva. Feltéve a kérdést, vajon hol húzódnak e védelem határai?

Amennyiben a tulajdonos maga gondoskodik biztonságáról, akkor a védelem határa a közjognál jelölendő, a büntetőjogi szabályozók (megelőző jogos védelem, végszükség) kiterjesztésének figyelembe vételével (kiemelve a birtokvédelem gyakorlásának közjog által tilalmazott magatartásait is). A magánbiztonság által rendelkezésre álló védekező eszköztár forrása a tulajdonost megillető birtokvédelem eszköztára, amelynek hatékonysága fokozható a biztonsági szolgáltató szakmai felkészültségével és technikai hátterével (a megbízó meghosszabbított kezeként értelmezve, ugyanis ennél több jogosultsága a megbízottnak sem lehet). Továbbá, az állami impériumtól történő alapvető, elválasztó ismérvként jelölve a rendészeti igazgatás, közösségi értékek védelmében megvalósuló kényszerítő eszköz alkalmazási felhatalmazását (Finszter, 2018).

Szigeti Péter a biztonsághoz való jog tekintetében a közhatalom előtti egyenlőséget vizsgálja, rámutatva a nyomon követhető szakirodalom – általa vitatott természetű – pozitivista szemléletére, amely szerint *„a közbiztonságot biztosító szervek a helyükön vannak, azok egymáshoz való viszonya, a struktúra*

elfogadható, s az így adott struktúrában belül akarják a munkát hatékonyabbá tenni” (URL1). Kimondja, hogy a közrendőrség, a speciális rendőrségi szakszolgálatok (nemzetbiztonság, adó- és vámnyomozó hatóság) és a biztonsági magánszemélyzet hármassztruktúrája korántsem problémátlan viszonyrendszerű. Az egymást kiegészítő munkamegosztási status quon felüli ellentéteket és ellentmondásokat feltételez, amelyben „*a magánbiztonsági szervek egyfajta refeudalizációként, a jogegyenlőségi jogot sértő privilégiumként értékelhetők*” (URL1). Alapvető problémaként datálja, hogy vannak olyan átlagos állampolgárok, akiknek csak a rendőrség által biztosított közrend és közbiztonság jár, míg, akik arra anyagilag képesek és megfizetik, azoknak plusz biztonsági igényeik is lehetnek „*azaz a vagyoni különbségek vonzataként (köz)biztonsági különbségek keletkeznek állampolgár és állampolgár között*”. Amennyiben tehát a biztonsági igények teljesítésének szerveződése nem a jogegyenlőség és az állampolgári jogok alapján valósul meg, hanem arra vagyoni alapon lehet a magánbiztonsági szektor szolgáltatásai útján szert tenni, akkor az a jogegyenlőtlenség jogi helyzetét teremti meg, amelytől már nem állhat messze a nemzetállami szint alatt fungáló magánhadsereg víziója sem (URL1).

Szigeti alapján „*az állami struktúrák iránti bizalomvesztés a társadalmi féltelmek eszkalálódásával fog járni, ahol az erőszak mennyisége napról-napra nő a világban, nos ott, a rendvédelemnek lenne dolga elég, csak hogy a fiskális krízis megakadályozza a közrendőrség adekvát szintre fejlesztését*” (URL1). A hanyatló közbiztonság komplementerré válásával a biztonság piacon beszerezhető áruvá vált, a tehetősek számára elérhető terméké, amelyben a magán- és közélet nem minden tekintetben választható el egymástól. A közbiztonság hanyatlása egyszerre szakmai és társadalmi kérdés, olyan probléma, amelyre különböző formájú és súlyú szakmai (rendvédelmi) válaszok szülehetnek. Az adott nemzetállamon belül az állami rendőrség és a magánbiztonsági szolgálatok munkamegosztásának hatására pusztán a problémák tolnak el, a bűnözés szintje nem csökken, csupán a bűnözés a jobban védett népeiségtől a kevésbé védett népeiség irányába tolnak át. A védettségi egyenlőtlenségek okán magasabb és alacsonyabb biztonsági szintű övezetek jönnek létre. A vagyoni helyzet alapján differenciált közbiztonsági helyzetben „*a biztonsági magán-szolgáltatások megvásárlásával plusz biztonsági szinteket teremtő népeiség át tudja csoportosítani a bűnözés arányait a csak a közbiztonsági nívótól védelmet remélhető népeiség terhére*” (URL1). A differenciálódó rendvédelem pedig a számottevő vagyoni különbségek alapján alaptörvény-ellenes, alapjogot sértő jogegyenlőséget eredményezhet, amelyet az állam, a magánbiztonsági személyzet jogszabályi intézményteremtésével erősít meg. Gondolva itt hazánk Alaptörvénye XV. cikk (2) bekezdésére, amely szerint „*Magyarország az*

alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

Mindezekkel szemben Finszter Géza érvel „*az államilag szervezett biztonság és a magánbiztonsági szektor szakszerű és civiljogi konstrukciói között életképes párhuzamos, egymást kiegészítő megoldások szükségessége mellett.*” (Finszter, 1998). Véleménye szerint egyfelől be kell látni, hogy az általános biztonság garantálására kizárólagosan állami eszközökkel senki sem képes, ugyanakkor a biztonság megteremtésének hatósági monopóliumát etatista hagyományként felfogva zárja ki annak alkotmányos fenntarthatóságát. Az új helyzetben az államnak, a tulajdonosoknak és a vagyonvédelmi cégeknek is tanulniuk kell (URL1). A magántulajdon bővülése megteremti a biztonsági piac keresleti oldalát, a vagyonőrzés és a személyvédelem szakmává válik, amelynek eszközeit a tulajdonos szerződéssel átruházott jogosítványai adják és nem a közhatalom. „*A közjogi viszony helyére a polgári jogi szerződés lép, a köztisztviselőből vállalkozó megbízott, az ügyfélből pedig szerződést kötő megbízó lesz*” (Finszter, 1998). Továbbá kimondja azt is, hogy a Szigeti által vázolt félelmek akkor lehetnek megalapozottak, ha a közjog nem jelöli ki határozottan azokat a határokat, amelyekről kezdve védelmet, csak az állami erőszak-monopólium adhat (Finszter, 1998).

Magánbiztonság

Bruce George, Mark Button és Christián László fogalmi meghatározásait kiegészítve, egy szolgáltatás vagy termék leginkább akkor sorolható a magánbiztonság körébe, amennyiben a bűnmegelőzés, rendfenntartás, veszteségmegelőzés, védelem biztonsági funkcióit erősíti. Azt is megállapítva, hogy esetében a köz- és a magánbiztonságot elhatároló abszolút határvonal meghúzása továbbra is csak kevéssé lehetséges (George & Button, 2000).

A tevékenység további definiálása érdekében, a 34 000 fős taglétszámú ASIS International felkérésére, nemzetközi szakértők által 2009-ben a magánbiztonság 18 alapköveként meghatározottak felsorolását hívom (Storm et al., 2010):

1. objektumvédelem,
2. személyvédelem,
3. információs rendszerek biztonsága,
4. nyomozások,
5. veszteségmegelőzés,

6. kockázatelemzés,
7. jogi aspektusok,
8. sürgősségi és veszélyhelyzeti tervezés,
9. tűzvédelem,
10. kríziskezelés,
11. katasztrófamenedzsment,
12. terrorelhárítás,
13. üzleti hírszerzés,
14. végrehajtói védelem,
15. munkahelyi erőszak elleni fellépés,
16. bűnmegelőzés,
17. bűnmegelőzés környezeti tervezéssel,
18. biztonsági építészeti és mérnöki munka.

Amint azt a fenti – sok esetben a biztonság megteremtése és fenntartása állami és nem állami szereplői tevékenységében is megtalálható elemű – felsorolás is jól mutatja, egy különösen összetett, szerteágazó tevékenységi körről beszélhetünk. Komplex feladatrendszerrel, amelyről az angol szerzőpáros – Bruce George és Mark Button, *Magánbiztonság* című könyvében – azt írja, ha egy jövőkutató az 1950-es években azt jósolta volna, hogy az ezredforduló Nagy-Britanniájában magasabb lesz a magánbiztonságban dolgozók száma, mint a rendőröké, valószínűleg örültnek gondolták volna. Arra pedig végképp nem gondolt volna senki, hogy mindezen szakemberek fogják ellátni a közterületek rutinszerű ellenőrzését, tulajdonolnak és vezetnek féltucat büntetés-végrehajtási intézetet, rabokat szállítanak, városok és más területek zárt láncú kamerarendszerrel történő megfigyelését végzik, az alternatív rendészeti szereplők egyre több biztonsági szolgáltatást nyújtanak és a magánbiztonsági ipar kiemelkedő szerephez jut (Rottler, 2019).

Hazánk magánbiztonsági iparának működését vizsgálva, azt alapvetően a személy- és vagyónvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény (továbbiakban: SZVMT) határozza meg, preambulumban törvényi célként jelölve, hogy az „a közrend, a közbiztonság javítása, s ezek részeként a személy- és vagyónvédelem, a bűnmegelőzés hatékonyságának fokozása érdekében – erősítse a vállalkozás keretében végzett személy- és vagyónvédelmi, valamint a magánnyomozói szolgáltatás törvényességét, és további garanciát nyújtson a társadalom számára az e szolgáltatásokat igénybe vevők, illetve az e szolgáltatások gyakorlása során érintettek személyhez fűződő jogai, vagyoni érdekei sérthetetlenségére irányuló igényeinek érvényesítéséhez”. A törvény hatálya kiterjed a személy- és vagyónvédelmi

tevékenységre, a vagyonvédelmi rendszert tervező és szerelő tevékenységre és a magánnyomozói tevékenységre, valamint az abban meghatározott tömegrendezvény-szervezői tevékenységre. Az SZVMT [1. § (2) bekezdés] alkalmazásában „személy- és vagyonvédelmi tevékenységnek minősül:

- a) a természetes személyek életének és testi épségének védelme,
- b) az ingatlan, illetve ingóság őrzése,
- c) a szállítmány kísérése, pénz és érték szállítása,
- d) a rendezvény biztosítása és
- e) az a)-d) pontokban foglalt tevékenységek szervezése és irányítása.”

Míg a magyar magánbiztonsági viszonyokkal kapcsolatban az 1950-es évek szocialista szerkezetű állami berendezkedésében aligha bocsátkozhatott volna bárki is jóslásba vagy jövőkutatásba,² annak jelenkori expanziója vitathatatlannak tűnik. A tevékenység lehetséges katalizátoraként az alábbiakat jelölve:

- a közterületek nagyságának csökkenésével a nyilvános magánterületek/magánterek nagyságbeli növekedése, így a magán és közterületek közötti határok elmosódása figyelhető meg;
- különösen a – későbbi fejezetben ismertetésre kerülő – kockázati társadalmunkban is megfigyelhető erkölcsi pánikra tekintettel, megnövekedett a komplex biztonság megteremtése iránti össztársadalmi igény;
- új típusú veszélyforrások megjelenése (például: kibertér veszélyei és kihívásai);
- a jelentős üzleti potenciált jelentő informatikai fejlesztések igénye;
- az üzleti tér globálissá válása (üzleti hírszerzés, elhárítás, magánnyomozás) (Rottler, 2019).

Az Európai Biztonsági Szolgálatok Szövetsége (Confederation of European Security Services – CoESS) az Institut National des Hautes Etudes de Sécurité (INHES) közreműködésével Fehér Könyvet adott ki az EU tagállamainak biztonsági piacairól. A 2008-as francia EU elnökség idején készült elemzés nemcsak térképet készített, hanem bemutatta az állami és nem állami piaci szereplőket, ezen belül a magánbiztonsági szolgáltatókat is a tagállamokban, és fontos kérdéseket vetett fel a piac, illetve általában a rendszet működésével kapcsolatban, rámutatva arra, hogy a magánbiztonsági ágazat – mint például személyek felügyelete, tulajdon, illetve értékes áruk őrzése és kíséréte – az EU egész

2 A kommunista diktatúrában a politikai vezetés szovjet mintára alakította át a rendvédelmi szervek és a hadsereg szerkezetét; tiltották az alulról történő önszervezéseket, megszüntették az egyesületeket, társadalmi szervezeteket; az áruforgalmi viszonyokat szabályozó kereskedelmi jog háttérbe szorulásával kiürült a megbízói oldal.

területén terjeszkedik. Ez 2008-ban 1,7 millió munkahelyet, 50 000 vállalatot és 15 milliárd eurós éves bevételt jelentett.

Az Európai Unió bővülésével a biztonság iránti kereslet és kínálat sürgetőbb és minőségcentrikusabb téma lett, mint valaha volt, mivel az állami kiadások korlátai egyre hangosabban vetik fel a biztonságsszolgáltatás területén is a magán szereplők jelenlétének igényét, sőt bizonyos területeken ezek létjogosultságát. A Fehér Könyv bemutatja, hogy sok tagállamban ma már elképzelhetetlen egy sportesemény, közterületi rendezvény biztosítása a magánbiztonsági cégek nélkül, de a köz számára megnyitott magánterületeken, mint például a napjainkban népszerű bevásárló és szórakozóközpontok működése során is fontos szerepet látnak el. Jól látható, hogy az állami rendészet a legtöbb tagállamban bizonyos, a közbiztonság számára is fontos területről, ha nem is egyszerűen kivonul, de teret enged a magánbiztonsági szolgáltatóknak vagy a lakossági civil önvédelmi szervezeteknek, és velük együttműködve szolgálja a közérdeket. Úgy tűnik, hogy a közbiztonság szavatolásának területén az államok küldetésének módosulása, a hangsúlyok eltolódása, illetve az állami erőforrások sokszor elkerülhetetlen csökkenése a biztonsági piac különböző szegmensei közötti megosztása miatt rés keletkezik. Ez az a terület, ahol az állami rendészet szervei és a nem állami szereplők együttműködése révén keletkezik az a közjó, aminek mindannyiunk haszonélvezői vagyunk.

Az egykori Fehér Könyv sajnos nem tudott magyarázatot adni erre a jelenleg is fennálló helyzetre, a biztonság áruvá válásának sajátosan extenzív, a szolgáltatások minőségére esetenként negatív hatással is lehető folyamatára. További kockázati körülményként jelölve a magánbiztonság depolitizálásának aktualitását, a kiváltságosak előjogainak vélelmét (Finszter, 2018).

Christián Lászlóval egyetértve a biztonság mint szolgáltatás iránt jelentkező igény kiemelkedően fontos szerep ellenére a terület szabályozása hiányos, szervezeti és működési megoldásai gyakran féllégálisak, ugyanis a szakmában számos anomália teszi kilátástalanná a törvényes és hatékony működést. A személy- és vagyonvédelem, magánnyomozás hatályos szabályozása ezer sebből vérzik, a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara (továbbiakban: SZVMSZK) immár kötelező tagság nélkül alkalmatlan a küldetésének teljesítésére, nem beszélve a személy- és vagyonvédelmet átható „féllegális” működési megoldásokról. A téma kapcsán említett kérdések, anomáliák, releváns körülmények feltárása pedig már szintén nem várthat magára (Christián, 2022).

Az önkormányzati rendészet és a fegyveres biztonsági őrseg tevékenységének magánbiztonsági metszéspontjai

A lehetséges magánbiztonsági metszéspontok vizsgálata előtt tisztázni szükséges, mi is az összehasonlítás alapját képező két szervezet.

A fegyveres biztonsági őrseg (továbbiakban: FBŐ) feladata az állam működése, illetőleg a lakosság ellátása szempontjából kiemelkedően fontos tevékenység, létesítmény, szállítmány védelme (1997. évi CLIX. törvény 1. §). Ugyanakkor az önkormányzati rendészeti (továbbiakban: ÖR) szerv létrehozásával kapcsolatos szabályozás szerint a települési és a fővárosi önkormányzat a helyi közbiztonságról, vagyonának, más értékének védelméről kényszerítő eszköz alkalmazására törvény alapján jogosult – önkormányzati rendészeti – szervezet létrehozásával is gondoskodhat (2011. évi CLXXXIX. törvény 17. §).

Míg egy felületes szemlélő számára két teljesen eltérő rendeltetésű szervezetről beszélünk, azok összehasonlítása során mégis számos hasonlóság figyelhető meg. A továbbiakban az alábbi metszéspontokat elemzem, melyek a szervezetek:

- kutatottságának hiánya,
- létrehozásának kötelezettsége és lehetősége, működésének finanszírozása,
- szolgálatellátása és annak viszonylagosan ismeretlen mivolta,
- állományának képzése és továbbképzése.

A kutatottság hiánya

Eddigi kutatásaim alapján kijelenthetem, hogy az FBŐ-vel megegyezően a magyarországi ÖR is, a rendészet eddig méltatlanul keveset kutatott ága, és a csekély számú, főként az ÖR definiálására, annak létjogosultságára fókuszáló elméleti kutatást sem követték a működés tényleges problémáit feltáró kezdeményezések (Christián & Bacsárdi, 2017). Az FBŐ kutatottságát vizsgálva szintén elmondható, hogy míg nemzetközi és hazai viszonylatban is számos kutatás foglalkozik a kritikus infrastruktúra elemei, a létfontosságú rendszerek és létesítmények védelmével, addig az FBŐ és jogelőd szervezeteinek tevékenységével kapcsolatosan csak igen csekély számú tudományos igényű anyag készült (Lippai, 2021). A hazai rendészet szereplői között „mostohagyerekként” is nevezhető szervezetekkel kapcsolatos tisztánlátás érdekében, azok gyakorlati működését vizsgáló kutatások – meglátásom szerint – a továbbiakban már szintén nem mellőzhetők, halogathatók (Christián & Bacsárdi, 2017). Ennek alapján természetes kérdésként merülhet fel, vajon miért maradtak el ezek a kutatások, amelynek megválaszolására a szervezetek történeti fejlődése és jelenkori működésük tisztázatlansága adhat választ.

Történeti fejlődésükről

Az FBŐ és annak jogelőd szervezetei – az üzemőrség, az iparőrség és a polgári fegyveres őrség –, közel egy évszázados múltra tekinthetnek vissza. Ez hazánk egyetlen olyan sajátos fegyveres szervezete, amely sem a rendészeti szervekhez, sem pedig a honvédséghez nem tartozik, jellege polgári, mégis szigorúan hierarchikus és ellenőrzött szabályok között végzi napi szolgálati tevékenységét. Viszontagságokkal gazdagított története során számos változáson ment keresztül, ennek ellenére létezik, stabilan működik és tevékenységére még hosszú távú szükség mutatkozik. Rendszereken átívelő funkciója, küldetése, amiért létrehozták, változatlan ([URL2](#)).

Az FBŐ jogelőd őrségek állománya, bár fegyverrel látta el szolgálatát, a korabeli jogi szabályozás értelmében mégsem tartozott az akkori fegyveres testületek közé. Szervezetük szigorú hierarchikus, katonai szabályok szerint épült fel, tagjaik pedig a kezdetekben katonai rendfokozattal rendelkeztek,³ amelyet a későbbiekben az adott beosztáshoz rendszeresített rendfokozati jelzésekre cseréltek [300/1944. (VI. 21.) ME. r.]. A ma FBŐ-je természetesen már semmiféle rendfokozati jelzést nem viselhet, de köztes állapota ugyanúgy fennmaradt. Az FBŐ szervezetek tevékenysége – mint ahogyan az a történetiségében is mindvégig megfigyelhető volt – jelenleg sem illeszthető be egyértelműen az állami vagy a magánbiztonsági szektor működésébe, illetőleg nem terjed ki rá az SZVMSZK érdekvédelmi tevékenysége sem. Létezik ugyan egy országos szervezet, a Magyarországi Fegyveres Biztonsági Őrök Szakmai Egyesülete, de annak tevékenysége sem érdekvédelmi vagy kamarai jellegű. Az őrségek működésével kapcsolatban szükségesnek mutatkozó érdemi érdekképviselet, illetőleg a kamarai jellegű jogérvényesítés intézményének létrehozása továbbra is várat magára.

A második világháború utáni szocialista típusú állami berendezkedést követő rendszerváltozás során, 1991-ben a Polgári Fegyveres Őrség szervezetének elnevezése a mai fegyveres Biztonsági Őrségre változott. A nagyvállalatokat privatizálták, az őrségek hatósági jelenlétét és működését előíró szabályozás változásával számos tevékenység megszűnt, a magánbiztonsági szféra előre tört, az őrségek száma csökkenni kezdett. 1997-ben ismét felülvizsgálták az őrségek szükségességét és működésük feltételeit, melynek eredményeként kiadták – a jelenleg is hatályban lévő – a fegyveres biztonsági őrségről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról szóló 1997. évi CLIX. törvényt és annak

3 Ez a folyamat 1944 nyarán kezdődött, amikor bevezették a katonai rendfokozatot a Magyar Királyi Rendőrségnél, és 1952. április 1-jén, a pénzügyőrséggel fejeződött be.

végrehajtási utasítását, a fegyveres biztonsági őrseg Működési és Szolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) BM rendeletet.⁴

Az ÖR az FBŐ-nél jóval régebbi történeti előképpel rendelkezik, gondolva itt államalapító Szent István királyunk által létrehozott királyi, majd nemesi vármegeyi rendszerre, vagy Mátyás király közigazgatást és rendvédelmet megszilárdító törekvéseire, illetőleg a 19–20. század fordulóján a helyi önkormányzatok irányítása alatt álló városi rendőrségekre, amelyek élesen felfelé ívelő fejlődést az első világháború és az azt követő zavaros időszak törte ketté. A Trianon utáni bújtatott rendvédelmi szervei militarizálódást, majd a második világháborút követő szocialista rendfenntartás mintáját alapul vevő túlcentralizált, politikai feladatokkal nagyon túlterhelt pártállami rendőrség rendszerváltozást követő változtatási igénye a demilitarizálás, a decentralizálás és a depolitizálás irányába mutatott. Érdemben ekkor merült fel ismét az önkormányzati rendőrség újbóli létrehívásának gondolata, amely reformtörekvések nagy valószínűséggel az 1990. őszi taxisblokádnak kapcsán levont tapasztalatok okán hagytak alább (Christián & Bacsárdi, 2018).

A települések részéről már a szocialista berendezkedés idején is jelentkezett a közrend és a közbiztonság fenntartásához kapcsolódó sajátos igény (például közterületek, külterületek védelme) az államrendőrségi működéstől független, települési rendészeti célokat szolgáló rendészeti szerv kialakítására. 1983-tól Budapesten, 1984-től a városokban teremtette meg a 3/1983. (I. 29.) MT rendelet és a 16/1984. (III. 18.) MT rendelet a közterület-felügyeletek működésének jogszabályi alapjait (Christián & Bacsárdi, 2018). Az önkormányzati rendészet jogszabályi alapját – a 2013. január 1-jéig hatályos helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvényt váltó és a jelenleg is hatályos –, a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.) hozta létre. Ugyanakkor az ÖR esetében is – ahogyan azt az FBŐ-nél említettem – ugyanúgy elmaradt a tevékenységet ellátók kamarai jellegű jogérvényesítése, vagy bármilyen érdekvédelmi szervezetének érdemi létrehozása.

Az önkormányzati rendészet alapvető differentia specifikája az önkormányzatiság. Definíciója pedig úgy ragadható meg, mint az önkormányzat által létrehozott és fenntartott szervezet, amely korlátozott felhatalmazással rendelkezik kényszer alkalmazására, a rendőrségénél nagyságrendileg szűkebb jogosítványokkal. Főbb feladatai közé tartozik a részvétel a helyi közrend, közbiztonság fenntartásában, a bűnmegelőzésben történő aktív közreműködés a helyi közösek igényeinek figyelembevételével, az önkormányzati vagyon megóvása,

4 Az FBŐ törvény végrehajtási rendelete – az abban érintett főbb szakmai szervek javaslatai alapján – várhatóan már a közeljövőben, alapjaiban változhat meg.

illetve a településen élők szubjektív biztonságérzetének javítása (Christián & Bacsárdi, 2018).

Az ÖR tevékenységét vizsgálva, azt igen meredek párhuzam lenne a magánbiztonság gondolkörébe sorolni, ugyanakkor mégis eljátszok annak lehetőségével, gondolva itt az MötV. preambulumban megfogalmazott önkormányzati jogok kiteljesítésére, a helyi önkormányzathoz szükséges feltételek megteremtésére, a nemzeti együttműködés erősítésére, a települések önfenntartási képességének elősegítésére, valamint a helyi közösség öngondoskodásra való képességének erősítése érdekében történő jogalkotói tevékenységre. Illetőleg az ÖR-i tevékenység – a települési önkormányzatok működésén és tevékenységén keresztül – a rendészet más ágaitól történő egyértelmű elhatárolására (Christián & Bacsárdi, 2017).

A kutatottság hiánya lenne annak indoka?

Mint az eddigiekből is megállapítható, az ÖR és az FBŐ egyik jelentős közös vonása a tevékenységek kevésbé kutatottsága, így az említett szervezetek rendészetben belüli helyének meghatározása. Mindezek alapján a tevékenységek tudományos igényű kutatása adhatna választ azok társadalmi beágyazottságára, rendészetben belül elfoglalt helyére, szerepére, azok fejlesztésének jövőbeni irányaira, lehetőségeire.

Kutatási eredményeim alapján ezen szervezetek tevékenysége a rendészeti szervek oldaláról nézve inkább a magánbiztonság, míg a magánbiztonsági szektor oldaláról nézve inkább az állami rendészethez tartozónak értékelhetők. Így váltak a múltban kevésbé kutatottá és válhatnak a jövőbeni kutatások hihetlenül érdekes kutatási tárgyává.

Létrehozási kötelezettség és lehetőség, a működés finanszírozása

Ahogy már említettem, a Magyarország önkormányzatairól szóló törvény szerint a települési és a fővárosi önkormányzat a helyi közbiztonságról, vagyónának, más értékének védelméről kényszerítő eszköz alkalmazására törvény alapján jogosult – önkormányzati rendészeti – szervezet létrehozásával is gondoskodhat. Lényeges körülményként hangsúlyozandó, hogy főszabályként az önkormányzatok saját hatáskörű döntésébe tartozik az ÖR szerv létrehozásának lehetősége, ellentétben a Fővárosi Önkormányzattal, ahol a fővárosi kerületek kötelezettsége a közterületfelügyeleti jogkör gyakorlása, a közterület-felügyelet létrehozása. ÖR szerv létrehozására, illetve ÖR-i feladatokat ellátó személy alkalmazására alapvetően az alábbi négy lehetséges megoldás mutatkozik:

- 1) a polgármesteri hivatal belső szervezeti egységként,
- 2) önálló költségvetési szervként,
- 3) költségvetési szerv belső szervezeti egységként,
- 4) önkormányzati társulás irányítása alatt (Christián & Bacsárdi, 2018).

Az ÖR tagja, munkaviszonyát tekintve a Munka Törvénykönyve (2012. évi I. törvény), illetőleg a közzolgálati tisztviselőkről szóló törvény (2011. évi CX-CIX. törvény) hatálya alá tartozik.

FBŐ-vel kell védeni az állam működése, illetőleg a lakosság ellátása szempontjából kiemelkedően fontos tevékenységet, létesítményt, szállítmányt, ha a védelemre a Magyar Honvédség, a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló törvény szerinti rendvédelmi szervek, valamint az OGY biztonságáról gondoskodó Országgyűlési Őrség, illetve a NAV jogszabállyal nem kötelezettek, de az őrzés a közbiztonság vagy a nemzeti vagyon védelme érdekében indokolt (1997. évi CLIX. törvény 1. §).

FBŐ létrehozására vagy megszüntetésére irányuló eljárást a létesítmény vagy tevékenység szerint hatáskörrel rendelkező miniszter, az illetékes helyi önkormányzat jegyzője, a rendőrség, a létesítmény üzemeltetője, birtokosa, illetőleg a tevékenység folytatója kezdeményezheti. Az FBŐ-t az igénylő saját szervezetében, a gazdálkodó szervezete vagy költségvetési szerve útján létrehozza, működteti, fenntartja vagy az őrzést más fegyveres biztonsági őrsgel rendelkező szerv útján biztosítja. Tagjai a létesítő, illetőleg a működtető állami, önkormányzati vagy egyéb intézménnyel, gazdálkodó szervezettel munkaviszonyban, közalkalmazotti, honvédelmi alkalmazotti jogviszonyban, rendvédelmi szervnél a szervvel munkaviszonyban vagy rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyban állnak.

A fentiek alapján egyértelműen megállapítható, hogy mindkét szerv létrehozása egyrészt kötelezettségként, míg más részből lehetőségként került a jogalkotó által definiálásra.

A működés finanszírozása

Valamennyi szervezet működésének egyik legkényesebb kérdése a működés finanszírozása. Ahogyan már kifejtettem, az Möt. alapján egyrészt kötelezettség, másrészt lehetőség az ÖR létrehozása, amelynek működési költségeihez a jogalkotó, minimális kivétellel, semmilyen költséget nem biztosít. Ezzel szinte teljes mértékben megegyezően, az FBŐ szervezet létrehozó határozat kötelezettje vagy az FBŐ-t működtető szervezet biztosítja a szervezetében létrehozott FBŐ

működésének szervezeti, személyi, anyagi-technikai, pénzügyi feltételeit, illetőleg a lőfegyver- és lőszerellátását.

A szervezetek saját költségvetésből történő finanszírozása pedig – még az azonos feladatellátású szervek között is – egyértelmű egyenlőtlenségeket eredményezhet. Gondolva itt például a törvényben meghatározott formaruha, igazolvány és jelvény egységességén túl minden további anyagi jellegű ellátási feltétel biztosítására, amely nagyban függ a települési önkormányzat vagy az FBŐ-t alkalmazó szerv anyagi helyzetétől.

Tekintettel arra, hogy egy ÖR-i vagy FBŐ szerv tagjának bér és anyagi jellegű ellátottsága alapvetően az őt alkalmazó szerv anyagi helyzetétől függ, rendkívül lényeges hiányosságnak tartom az egységes minimum órabér megállapítását, amely radikálisan csökkenthetné a jelenleg meglévő bérjellegű eltéréseket. Nem szabad elmennünk annak ténye mellett sem, hogy egyes települési önkormányzatok vagy szervek, szervezetek lehet, hogy éppen azért nem hoznak vagy hozhatnak létre ÖR-i vagy FBŐ szervet, mert nem áll rendelkezésükre a működtetéshez szükséges anyagi fedezet.

Metszéspontok tekintetében az elemzett szakmák hasonló létrehozási körülményeit és eltérő anyagi helyzetét tekintem a második jelentős területnek.

Szolgáltatellátás viszonylagos ismeretlensége

Harmadik metszéspontnak tekintem az ÖR-i és az FBŐ szervek működésében, feladatellátásában meglévő hasonlóságokat és a teljes tevékenység – a köztudatban sajnos kimondhatóan jelen lévő – viszonylagos ismeretlenségét. Érdekesként említem, hogy egyetemi oktatói pályafutásom során a rendészeti mesterképzésben részt vevő, felelős beosztású rendészeti szakemberektől (jelen esetben mint hallgatóktól) kérdeztem, mit is tudnak a fenti szervekről, amelyre a válasz a következő volt „Az FBŐ-s az, aki a kapun ül és azt a munkát végzi, amire felesleges a rendőr igénybevétele”, illetőleg „A közterület-felügyelő az, aki bírságot.” Szomorú valóság, amelyen csak az objektív kutatási eredmények, a valós helyzet bemutatása, és a szervezeteket érintő megfelelő és hatékony kommunikációs stratégia segíthet.

A szolgáltatellátást tekintve további hasonlóságként és kommunikációs kihívásként az említett szervek intézkedési lehetőségén túl, azok intézkedési kötelezettségét, kényszerítőeszköz-alkalmazási lehetőségét, a rendőrség hatósági jogkörének gyakorlását említem meg.

További lényeges kérdésnek gondolom a fegyveres biztonsági őr és a fegyveres vagyonőr, valamint az ÖR és az önkormányzati rendőrség közötti lényeges különbségek hangsúlyozását. Szakmai véleményem alapján, rendkívül hasznos

lenne a polgárok számára is megvilágítani a szektor működését, az abban részt vevő szervek felelősségét, a biztonság mint termék és közös produktum megteremtésének valamennyiönket érintő felelősségét.

Képzés és továbbképzés

Hazánkban jelenleg – az országos szakmajegyzékbe tartozóan, a rendőrség hatósági jogkörben ellátott közreműködésével –, gyakorlatilag nagyjából egy hónap időtartamú „házi” képzés keretében lehet az FBŐ-s vagy az ŐR képesítést megszerezni és ezt követően szolgálatot ellátni.

Szorosan ide tartozó történeti érdekességként jegyzem meg, hogy az 1960-as, 1970-es évek fordulóján – a rendőrség szakfelügyeleti tevékenysége, szakirányítása ellenére is –, a Polgári Fegyveres Őrség létjogosultsága veszélybe került, amelynek elsődleges okai a szervezetet érintő magas fluktuációban, a tervszerű káderutánpótlás elhanyagolásában, a rendezetlen bérekben, a kedvezőtlen munkaidő rendszerekben, illetőleg a fegyveres szolgálat alacsony szintű megbecsülésében voltak keresendők. További alapvető problémaként említették meg a nemzedéki váltást, amely szerint azon parancsnokok, akik ismereteiket a valamely fegyveres szerv hivatásos állományban szerezték meg, az idő múlásával egyre kevesebben lettek, az új parancsnokok pedig nem rendelkeztek a beosztásukhoz szükséges szakmai képzettséggel (Leyer & Tölgyesi, 1983).

A fenti, több mint fél évszázaddal ezelőtti problémát megfogalmazó szavak csengenek vissza jelenünkben is, gondolva itt a „*Magánbiztonsági helyzetértékelés 2019–2020*” (Christián & Rottler, 2021) kutatási jelentésre, amelynek során harminc, vegyes profilú, a legmeghatározóbbnak tartott hazai személy- és vagyonvédelmi cég vezetőjét kérdezték meg a szektor működését napjainkban érintő legizgalmasabb kérdésekről.

A válaszadók majd fele (44%-a) szerint elő kellene írni jogszabályban, hogy kötelező legyen a magánbiztonsági cégek menedzsmentjében releváns egyetemi végzettségű személy alkalmazása. Ennek indoka, hogy a felsőfokú szakmai végzettséggel rendelkező szakemberek komplex ismeretanyaggal, szakmai látásmóddal és problémamegoldó képességgel rendelkeznek. Széles körű elméleti és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére, továbbá az elmélet és gyakorlat ötvözésére hazánkban csak a Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Kar (továbbiakban: NKE RTK) biztonsági szakirányon van mód. Nagyon fontos a gyors reagálókészség, döntésképeség, adekvát, gyors döntéshozatali képesség – minden körülmények között. Ez hosszú távon jelentősen emelheti a szakma presztízsét is. A magánbiztonsági területen sokan tevékenykednek olyanok, akik korábban valamely rendvédelmi szerv hivatásos állományában dolgoztak, de jelentős részükre,

akik nem képezték magukat ilyen téren, jellemző, hogy csak a hivatásos oldalhoz értenek, a polgári vagyonsvédelemhez viszont nem. A hazai magánbiztonsági szolgáltató cégek menedzsmentjében leginkább éppen ez az üzleti- és menedzsmenttudás az, ami hiányzik, ezen a területen lenne a leginkább szükség a fejlesztésre. Elsősorban képzéssel, valamint megfelelő (korszerű, adekvát) szabályozással lehetne növelni az ágazat hatékonyságát, továbbá a szakmai felügyelet rendszerét is felül kellene vizsgálni és erősíteni, és ezek után talán a szakma megkopott presztízse is újjáépítésre kerülhetne (Christián & Rottler, 2021).

Ennek alapján, rendkívül fontos, negyedik metszéspontként jelölöm meg a megfelelő képzés és továbbképzés hiányát, melynek alapján elmondható, hogy a sok esetben alacsony szintű alapképzést követően – és az ötévente ismétlődő központi, illetőleg az alkalmazó szervezet vagy cég belső képzésein túl – gyakorlatilag nincs semmiféle központi elrendelt képzés vagy továbbképzés.

A fenti problémára jelenthet megoldást a már említett NKE RTK Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék által gondozott biztonsági szakirány alap-, valamint a biztonsági szervező mesterképzés. Az NKE oktatási tevékenysége azonban csak lehetőségként van jelen a felsőfokú szakirányú végzettség önkéntes vállalású megszerzésére, amely kijelentés lényeges eleme az önkéntes vállalás, ugyanis jelen törvényi szabályozás alapján ez még nem kötelezettség, hanem lehetőség. Rendkívül lényeges kérdésnek tartom a jogalkotók számára is egyértelművé tenni, hogy mind az ÖR, mind az FBÓ speciális, de a rendészet családjába tartozó szakma, amely megfelelően felkészített rendészeti szakemberek rendelkezésre állását igényli.

Az ÖR-ek és az FBÓ-k közötti metszéspontokat vizsgálva mutattam rá számos azonosságra, amelyek közül az említett tevékenységek méltatlanul kevésbé kutatottságát és ezen úttörő munkára vállalkozók szakmai felelősségét emelem ki. Továbbá a kutatások objektív elvégzésének felelősségét, a jelenleg még látókörön kívüli szakmai tevékenységek elemzését, azok jövőbeni fejlesztési lehetőségeinek vizsgálatát. Elengedhetetlenül fontosnak tartva a rendészeti szakterület ezen két „mostohagyermekének” (is) történő jövőbeni tudományos tér szentelését, a rendészeti szereplők belterjességének lebontását, a rendészeti szervezetek tehermentesítő erőik által a közbiztonság közös küldetéséhez hozzáadott értékek széles körű megismertetését.

Az érzékenyítés egyik első lehetséges lépése lehetne a tevékenységek tudományos igényű vizsgálata, a tudományos eredmények megosztása, ezáltal a meglévő sztereotípiák lebontása. Különösen hasznos további lépésnek tekintve a rendészeti szereplők oktatásának ezirányú kibővítését, az egyéb rendészeti szereplők, illetőleg az önkormányzati rendészet, a fegyveres biztonsági őrség, a magánbiztonsági szolgáltatók és a polgárőrség napi tevékenységének

megismertetését. Az oktatás során felhívni a figyelmet az együttműködési felületekre, azok gyakorlati megoldásaira, a jelenleg még kiaknázatlan lehetőségek – már rövid időn belül is érzékelhető – pozitív hatásaira.

Az érzékenyítés során – a tiszthelyettes- és tisztképzésen túl – különösen nagy hangsúlyt szükséges helyezni az óvodákban, az általános iskolákban és a rendészeti képzést folytató középiskolákban megvalósítandó rendészeti tudatosság erősítésére, korosztályos tudatosító kampányok szakemberek általi kidolgozására.

Az NKE Egyetemi Polgárőrsége

„Magyarországon a Polgárőrség nélkül nincs közbiztonság, nincs bűnmegelőzés” (URL3) – olvasható az Országos Polgárőr Szövetség (továbbiakban: OPSZ) honlapján. Ezen gondolat alapján pedig az NKE képzési portfóliója abszolút kézenfekvő alapot nyújtott a rendészeti képzésben részt vevő hallgatói megszólítására, a lehetőségre, hogy részesei legyenek egy olyan szervezetnek, mely valamennyiünk számára kiemelten fontos értékeket hordoz. Mindezt tükrözi az NKE Polgárőr Egyesületének alapító levele is, amely kimondja, hogy fővárosunkban és egész Magyarországon is sok a tennivaló a közbiztonságért, az emberek biztonságérzetének javításáért. Rámutatva, hogy a közszolgálati oktatás egyik fontos területe a közrendért, a közbiztonságért tenni akarók képzése. Fontos feladatként tekintve, hogy az NKE oktatói, munkatársai és hallgatói a szükséges ismeretek oktatása, illetve ismeretek elsajátítása mellett a gyakorlatban is hozzátegyenek a Ludovika Campus és annak környezete, valamint egész Budapest közbiztonságának javításához. E célból alakult meg 2020. február 11-én az NKE Polgárőr Egyesülete. Az újonnan létrejött egyesület alapvető céljai között a polgárőrség általános szervezeti (kiemelten bűnmegelőzési) célkitűzésein túl kiemelve az NKE rendészeti és egyéb képzéseiben részt vevő valamennyi szereplő (oktató, hallgató) civil kezdeményezés iránti érzékenyítését, hogy felkészítsük a jövő rendvédelmi vezetőit az együttműködés fontosságára. Lehetőséget biztosítsunk hallgatóinknak a komplementer rendszeret elemének tekintendő civil bűnmegelőzés értékei azonosítására.

Hazánkban több mint 65 000 polgárőr, megközelítőleg 2000 egyesületben és 20 (megyei és fővárosi) szövetségbe tömörülve, szabadidejében végzi az önkéntesen vállalt bűnmegelőzési feladatait. Napjainkra a polgárőrség a közbiztonság egyik fő letéteményese, a rendőrség, a rendvédelmi és rendészeti szervek, továbbá a helyi önkormányzatok stratégiai partnere lett, jelentős és tevékeny részt vállalva a bűncselekmények megelőzéséből, az állampolgárok szubjektív biztonságérzetének javításából (URL4).

Tóth Judit azonban felteszi a kérdést, hogy a polgárőrök „*akik napról napra önkéntes munkájukkal járulnak hozzá Magyarország köznyugalmához*” (URL3) a magán vagy a közbiztonságot szolgálják-e civil szervezetként, csekély függetlenségükkel kompenzált stratégiai partnerséggel (Tóth, 2017)? Felhívva a figyelmet arra, hogy a szervezet formája törvényben meghatározott (egyesület, megye és országos szövetség), működési előfeltételei pedig az egységes szövetségbe belépés és a területileg illetékes megyei rendőrfőkapitánysággal történő együttműködés megkötése. Alapvető feladatai törvényi szabályozása mellett az egyesülési jog korlátozására, hogy a jogi személyiség létesítését közigazgatási szerv (és nem bíróság) döntésétől teszik függővé, meghatározzák a bűnmegelőzésben, a helyi közrend és közbiztonság védelmében való közreműködését, a magánemberekből álló önkéntes szerveződés formációjának működését. Az egyesülési jog súlyos korlátozására, miszerint „*meghatározott alapfeladatait más társadalmi szervezet nem végezheti, ilyen célra más társadalmi szervezet nem alapítható*” [2011. évi CLXV. törvény 3. § (3)]. Közterületen végzett figyelési, járőrözési tevékenysége során pedig a közrend, a közbiztonság települési védelmét látja el alapvetően, és csak kiegészítő jelleggel a magánvagyon és a sérülékeny emberek (idősek, fogyatékosok, baleseti sérültek) élete és javai védelmét (Tóth, 2017).

A szervezet „nem civilségét” erősíti az is, hogy a törvény tényleges hatósági jogalkalmazási feladatot is ruház a polgárőrökre (közbiztonsági, bűnmegelőzési, valamint bűnmegelőzési célból telepített közterületi kamerarendszer által rögzített felvételek megfigyelése, körözött személyek, tárgyak, holttestek azonosítása/felkutatása, közforgalmú vasúti személyszállítás rendjének biztosítása). Mindez magában hordozza a személyes adatkezelésre, a veszélyes közüzemek területére belépésre felhatalmazást, más alapjogi és munkajogi, közlekedési jogszabály vonatkozó felhatalmazásának hiányával (Tóth, 2017).

Tóth kiemeli, hogy a működés feltételeként a rendőrséggel megkötött együttműködési megállapodás alapvető alkotmányos hiátusa a közhatalom gyakorlásának számon kérhetősége, a – civilekre delegálás – közbiztonsági felelősségének kérdésköre. Véleménye alapján bár ex lege az Országos Polgárőr Szövetség „*az önkormányzás elvén alapuló közhasznú jogállású köztestület [...] névhasználatára kizárólag az e törvény által létrehozott köztestület jogosult*” [2011. évi CLXV. törvény 8. § (1)], azonban a közhasznúsági szervezeti besorolása mégsem teszi feladatellátása szempontjából közhasznúvá. Törvény erejénél fogva mentesültek a közhasznú szervezeti lét feltételei igazolása alól, és a „*monopólium a tevékenységükre, jogállásra és a névhasználatra egyaránt kiterjed*” (2011. évi CLXXV. törvény VII. fejezet). Ugyanezt támogatja a központi költségvetésből garantált közpénzügyi apanázs, a tárgyi eszközök és a vele együttműködő

hatóságoktól kapott eszközök juttatása. Ezáltal ismét feltéve a kérdést, vajon mitől független civil szervezet? Vajon az alapszabályától, vagy, hogy az OPSZ feletti törvényességi felügyeletet (nem a belügyminiszter, hanem) az ügyészség gyakorolja (Tóth, 2017)?

Az egyes rendészeti feladatokat ellátók

Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. évi CXX. törvény (továbbiakban: Erftv.) megalkotásakor, annak alapvetéseként került megfogalmazásra, hogy „*a közrend a nemzet felemelkedését szolgáló alapérték, kinyilvánítva azt, hogy a közrend és a közbiztonság fenntartásához elengedhetetlen a rendészeti feladatokat ellátó személyekkel való együttműködés*” (2012. évi CXX. törvény, preambulumban). Továbbá az is, hogy egységes szabályozás és követelményrendszer szükséges az állami és önkormányzati alkalmazásban álló közsolgálati tisztviselők és közalkalmazottak, valamint egyéb foglalkoztatási jogviszonyban álló rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységének szabályozása és rendszerbe helyezése érdekében. Egységes a jogi szabályozás azon szervezetek és személyek vonatkozásában, amelyek – a rendvédelmi szerveken túlmenően – rendészeti jellegű tevékenységet is ellátnak, és ennek során kényszerítő eszközök és intézkedések alkalmazására jogosultak.

Christián László alapján a rendészeti feladatokat ellátók csoportosításának egyik lehetséges módja, ha azokat az önkormányzatokhoz történő viszonyuk alapján vizsgáljuk (Christián, 2017). Így annak első csoportjába azokat az alábbi személyeket sorolhatjuk, akik az önkormányzatok által nem alkalmazható rendészeti feladatokat látnak el:

- a természetvédelmi őr,
- erdészeti hatóság rendészeti feladatokat ellátó tagja,
- hegyőr.

A második csoportba sorolhatjuk az önkormányzatok által is alkalmazható rendészeti feladatokat ellátó alábbi személyeket:

- hivatásos vadász (önkormányzati rendészeti szerv tagjaként nem foglalkoztatható),
- rendészeti feladatokat ellátó erdészeti szakszemélyzet,
- rendészeti feladatokat ellátó jogosult erdészeti szakszemélyzet,
- halászati őr.

Ugyanakkor a harmadik csoportba a kizárólag az önkormányzati szerv által alkalmazható, alábbi személyek sorolhatók:

- közterület-felügyelő,
- önkormányzati természetvédelmi őr,
- mezőőr.

A fentiekben ismertetett valamennyi rendészeti feladatot ellátókat érintően kell szólnom az Erftv. által a részükre biztosított bizonyos jogosítványokról, a kényszerítő eszközök eltérő tartalmú alkalmazására történő felhatalmazásukról. Amennyiben pedig, ha mindezekkel kapcsolatban általános következtetés levonására törekszünk, akkor az alábbiakból könnyen kiolvasható az egyes rendészeti feladatot ellátók standard jogköre:

- jogellenes cselekmény abbahagyására történő felszólítás,
- jogellenes cselekmény folytatásának megakadályozása,
- tetten ért személy visszatartása,
- igazoltatás,
- gyanú esetén csomag és jármű átvizsgálása,
- testi kényszer és
- vegyi eszköz alkalmazása (Balla, 2015).

Ismét Szigeti Pétert idézve, a fegyverhasználat hazai történetének 1917-től napjainkig történő elemzése is fontos tanulságot hordoz magában. Értve ez alatt, hogy a mezőőrök először – a rendőrség felesleges igénybevételének elkerülése érdekében – a termelő szövetkezet pénzének bankba kíséréséhez kaptak fegyverhasználati jogosultságot. Majd a vállalati rendészek kapták meg ugyanezt a saját vállalatuk vagyónvédelmére, amely jog hamarosan a személyvédelmi feladatok ellátására is kiterjedt. A személy- és vagyónvédelmi tevékenység hazai normatív szabályozásával pedig a magánnyomozón és a személyvédelmen túl már „*a nem saját vagyonukat védő vagyónügynökségekre (cégeket, üzletrészeket védő funkcióval) is kiterjedt a fegyverhasználat*” (URL1). Mindezek alapján a fegyverhasználó alanyok és fegyverhasználati jogcímek (személyvédelem, más vagyónának vagyónvédelme, saját pénzvédelem) egyre absztraktabbá, általánosabbá és elterjedtebbé válnak, ami a jogszerű fegyverhasználat kontrolljának elnehezülését okozza, annak összhatása pedig irracionális és kezelhetetlen helyzetet eredményezhet. Az út, amire léptünk, a fegyverdemokrácia, a magántulajdonhoz kötött közbiztonság a már szintén említett refeudalizációt eredményezheti. „*A gazdaság feletti magánhatalom egyesül a közfunkciókkal, s ezzel a polgári társadalom és a politikai állam elválását számolják fel, aminek következtében az erőszakkal való fenyegetés kapcsolódik a hétköznapi élethez.*

Ami mögöttünk volt, az lesz újra az etalon” (URL1). Szigeti szerint a köz és a magánhatalom refeudalizációja – a polgári és a politikai állam elválasztása – során átláthatatlanná válnak az egyes jogkörök, hatáskörök és felelőségek, a különös szervek megjelenésével és sokasodásával pedig az általános közbiztonsági szervek működési hatása is romolhat (URL1).

Szikinger István ezen probléma hazai vonatkozású gyökereit első sorban a biztonsági magánvállalkozások szabadsága jogi helyzetének nem kielégítő jogi szabályozásában látja. A struktúra és a funkció illetően megkettőződését olyan szürke rendészetként (grey policing, olvasatában a „szürke rendészet” veszélyt jelző fogalom) bemutatva, *„amelyben a rendőrség, a különböző felügyeleti szervek és a magánrendőrségek ellenőrizhetetlen, alapvetően informális kapcsolata elmossa a felelőséget, így a rendőrség hagyományos kék színe szürkévé változik. Más országokban végzett kutatások is megerősítették Hoogenboom tételeinek érvényességét és az átláthatatlan rendészeti kooperáció veszélyességét”* (Szikinger, 1998; Hoogenboom, 1991).

Befejezés

Ahogy tanulmányom bevezetőjében is említettem, napjaink prioritásává vált annak megalapozott, felelős megválasztása, hogy a rendőrség mely feladataira összpontosítja erőit és melyeket engedhet át a civil, komplementer rendészeti szereplőknek (magánbiztonsági szolgáltatóknak, az önkormányzati rendészeti szervezeteknek vagy a polgárőrségnek), és mely területeken erősíti együttműködését velük, így biztosítva az állami feladatok racionalizálását, a – nemzetgazdasági szempontból is kiemelt jelentőséggel bíró – hatékonyabb és költségtakarókosabb szervezeti működést. Ennek alapeleme, hogy a közös biztonságunk megteremtésének valamennyi szereplőjéről és azok tevékenységéről objektív kép álljon rendelkezésünkre, ezáltal a rendészeti tevékenység sokak által kevéssé ismert magánbiztonsági aspektusai is a tudományos vizsgálatok fókuszába kerülhessenek.

A magánbiztonság meglévő hazai, viszonylag csekélynek mondható irodalmát vizsgálva azt láthatjuk, hogy egy meglehetősen vitatott és tudományos alaposággal csak kevéssé kimunkált jogterületről van szó. Vitatott azért, mert a magánbiztonság helye, szerepe és jelentősége kapcsán számos kérdőjel mutatkozik, hiszen viszonylag fiatal területről van szó, amely a rendszerváltozás óta épült ki hazánkban, talán emiatt is a pontos, precíz elméleti alapok eddig nem kerültek maradéktalanul kidolgozásra. Ezen hiátus – legalább részbeni – pótlása, a biztonság megteremtésében és fenntartásában érintett állami és nem állami

szervek eredményesebb és költséghatékonyabb jövőbeni működésének érdekében tartom fontosnak a tevékenység jelenkori állapotanalízisét, az állami és magánbiztonsági szemléletű működés feltérképezését, vizsgálatát és bemutatását, illetőleg tudományos igényességű következtetések és javaslatok megtételét. Ezen célokat szolgáló írásom és az ezzel összefüggő PhD-kutatásom tudományos kutatási eredményei pedig – annak relevanciájára tekintettel – várhatóan hatással lehetnek majd mind az állami, mind a civil szféra jövőbeni működésére.

Jelen tanulmányomban a biztonság megteremtésének és fenntartásának állami és nem állami szereplőit vizsgáltam egy új és rendkívül izgalmas szemüvegen keresztül, esetenként különösen érzékeny témakörökre is rámutatva, s reményeim szerint érdekes és izgalmas impulzusokat adva a téma iránt érdeklődő jövőbeni kutatók számára. Különlegesen aktuális problémakört feszegettem az erőszak, az erőszak kultusz, a nem kívánt strukturális helyzetek és veszélyforrások elterjedésének – kedvező esetben történő – mérséklése érdekében. Balla Zoltánnal egyetértve a változtatás és jobbítás tudományos igényét hangsúlyozva „*jelen tanulmány keretei között a törekvéseim csak arra korlátozódhatnak, hogy az általam ellentmondásosnak tartott kérdések közül itt és most felvessek néhányat és e szembesítés eredményeként a tárgykör jogalkotási, elméleti problémáinak rögzítésével további kutatásra és megoldási alternatívák kidolgozására – kellő szakmai alázattal – serkentsem azokat, akik nyitottak az alakulóban lévő rendészettudomány fejlesztésére*” (Balla, 2020).

Felhasznált irodalom

- Balla Z. (2015). A rendészet államigazgatáson kívüli és piacositott szervei. *Magyar Rendészet*, 15(4), 11–22.
- Balla Z. (2020). Ockham borotvája és a rendészet. *Magyar Rendészet*, 20(3), 15–26. <https://doi.org/10.32577/mr.2020.3.1>
- Blaskó B. (2021). A rendészeti felsőoktatás fejlődése a rendszerváltástól az egyetemi karrá válásig. In Christián L., Lippai Zs. & Németh Zs. (Szerk.), *A rendszerváltás hatása a rendészetre* (pp. 223–249). Ludovika Egyetemi Kiadó.
- Budavári Á. (2019). Partnerség a rendészetben. *Belügyi Szemle*, 67(6), 85–99. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2019.6.6>
- Christián L. & Bacsárdi J. (2017). Hol tart jelenleg az önkormányzati rendészet? In Christián L. (Szerk.), *Rendészettudományi kutatások: Az NKE Rendészetelméleti Kutatóműhely tanulmánykötete* (pp. 27–38). Dialóg Campus Kiadó.
- Christián L. (2017). *A helyi rendészeti együttműködés, különös tekintettel az önkormányzati rendészet szerepére*. Habilitációs tézisfüzet, Nemzeti Közszerzői Egyetem.

- Christián L. & Bacsaárdi J. (2018). *Önkormányzati rendészet*. Dialóg Campus Kiadó. <https://doi.org/10.32577/mr.2018.4.1>
- Christián L. & Rottler V. (2021). Magánbiztonsági helyzetértékelés 2019-2020. *Glossa Iuridica*, 8(1-2), 159–182.
- Christián L. (2022). *Komplementer Rendészet*. Ludovika Egyetemi Kiadó.
- Finszter G. (1998). Magánvállalkozások a biztonságért. *Belügyi Szemle*, 46(12), 5–6.
- Finszter G. (2017). Közrend-közbiztonság-jogbiztonság (2000-2015). In Finszter G. & Sabjanics I. (Szerk.), *Biztonsági kihívások a 21. században* (pp.139–174). Dialóg Campus Kiadó.
- Finszter G. (2018). *Rendészettan*. Dialóg Campus.
- George, B. & Button, M. (2000). *Private Security*. Perpetuity Press.
- Hoogenboom, B. (1991). Grey Policing: A Theoretical Framework. *Policing and Society*, 2(1), 17–30. <https://doi.org/10.1080/10439463.1991.9964629>
- Leyer R. & Tölgyesi E. (1983). *A polgári fegyveres őrség három évtizede 1953-1983*. Ifjúsági Nyomda.
- Lippai Zs. (2021). Az üzemőrségtől, a fegyveres biztonsági őrségig. In Kovács I., Frigyer L. & Tirts T. (Szerk.), *Globális kérdések – globális válaszok: rendészettudomány a hallgatók szemével* (pp. 133–144). Magyar Rendészettudományi Társaság.
- Rottler V. (2019). Gondolatok a magánbiztonság köréből. *Magyar Rendészet*, 19(4), 86–91. <https://doi.org/10.32577/mr.2019.4.6>
- Stenning, M. P. (1999). *Les pouvoirs et les responsabilités de la police privée*. In *Les pouvoirs et responsabilités de la police dans une société démocratique. Rapports présentés au 12 Colloque criminologique*. Editions du Conseil de l'Europe, 2000.
- Strom, K., Berzofsky, M., Shook-Sa, B., Barrick, K., Daye, C., Horstmann, N. & Kinsey, S. (2010). *The Private Security Industry: A Review of the Definitions, Available Data Sources, and Paths Moving Forward*. RTI International.
- Szikinger I. (1998). *Rendőrség a demokratikus jogállamban*. Sík Kiadó Kft.
- Tóth J. (2017). Közrendészeti magánbiztonság és magánrendészet közpénzből. *Belügyi Szemle*, 65(5), 15–16. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2017.5.1>

A cikkben található online hivatkozások

- URL1: Szigeti P.: Vázlat a közbiztonság három dimenziójáról: világrendszer – nemzetállami szint és lokalitás. <https://jesz.ajk.elte.hu/szigeti3.html>
- URL2: Az FBŐ múltja. <https://mfbosze.hu/az-fbo-multja/>
- URL3: OPSZ köszöntő. <https://opsz.hu/koszonto/>
- URL4: „Rendészeti szervek” Internetes Jogtudományi Enciklopédia. <http://ijoten.hu/szocikk/rendeszeti-szervek>

Alkalmazott jogszabályok

Magyarország Alaptörvénye

300/1944. (VI.21.) ME. r. a magyar királyi rendőrség átszervezéséről

1997. évi CLIX. törvény a fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezeti őrszolgálatról

2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól

2011. évi CXCIX. törvény, a közszolgálati tisztviselőkről

2011. évi CLXXV. törvény az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról

2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól

2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről

2012. évi CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Lippai Zs. (2023). A biztonság megteremtésének és fenntartásának állami és nem állami szereplőiről. *Belügyi Szemle*, 71(8), 1391–1417. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2023.8.4>